

KESKKONNAAMET

Looduses liikumisest

Millega peab arvestama, kui minna loodusesse jalgsi, looma
või sõidukiga

Kaili Viilma ja Kaja Lotman

Keskkonnaameti looduskasutuse osakonna juhataja ja nõunik

Veebis 18.10.2022

Riigikohtu halduskolleegiumi esimees (04.10.):

„Kohut looduse teemadel tuleb mõista nii preventatiivselt, et me looduse enda õigusmõistmise ehk kohtu ette ei satuks“

Liikumisvabadus on vastutus

Looduses liikudes on palju vabadust, aga ka mitmed reeglid, mida järgida, et mitte loodusele liiga teha või seadustega vastuollu minna

Miks piiratakse õigusi looduses viibimiseks ja liikumiseks?_1

Koosluste kahjustamise ning haruldaste ja ohustatud kaitsealuste liikide olulise häirimise vältimiseks nt.

- Kaitsealuste taimeliikide kasvukohtades või tallamisõrna pinnasega aladel
- viiherhülge puhke ja poegimisaladel
- nahkhiirte talvituspaikades suuremates koobastikes ja militaarrajatistel
- metsise mängupaikades
- röövlindude pesametsades
- rannaniitudel, väikesaartel ja ka märgaladel (räätsamatka hea tava).

Miks piiratakse õigusi looduses viibimiseks ja liikumiseks?_2

Häirimise tulemuseks võib olla:

- 1. Pesitsusedukuse vähenemine** - emalinnud põgenevad pesalt ja munad võivad langeda kiskjate ohvriks, pesitsev paar võib pesa maha jätta – pojad/munad hukuvad jne
- 2. Sobivate pesitsusalade vähenemine**
- 3. Sulgivad linnud võivad langeda kiskjate ohvriks**, kui nad häirimise tõttu põgenevad
- 4. Rändepeatuspaikade häirimine vähendab rändavate lindude energiavarusid ja nad võivad hukkuda**
- 5. Nahkhiired ärkavad liiga vara ja kulutavad varutud energia enne kevadet ja võivad hukkuda**

Kus on sätestatud looduskaitsetelised viibimis- ja liikumispiirangud?

Looduskaitseseaduses ja selle alusel koostatud **kaitse-eeskirjades** inimeste viibimist või liikumist piiratakse

- **aastaringset**, nt reservaadis
- **teatud aegadel**, nt pesitsusaegadel sihtkaitsevööndites
- **veesõidukitega liiklemisel** (kiirus, mootori võimsus, sõiduki tüüp jne)
- maismaal **mootorsõidukiga liiklemisel**
- **rahvaürituste korraldamisel** (alates teatud inimeste arvust)
- **lõkke tegemisel ja telkimisel**

Kaitseala valitseja saab viibimise ja liikumise lubamiseks teatud juhtudel ka erilube kaaluda. Seega **küsi nõu** - info@keskkonnaamet.ee

Kaitsealade tähistamise määruses on ametlike tähiste kujundus, kuid tähistus on ka Maa-ameti looduskaitse kaardirakendus ja navigatsioonikaartide liikumispiirangutega alad

Üldised juhised_1

- Tee selgeks, kas sihtkohas on mingeid maakasutuse kitsendusi – looduskaitsealuseid objekte, riigikaitselisi piiranguid, veekogude kaldavööndeid vms.
- **Keelatud on minna ajalise liikumispiiranguga aladele** (kaitsealade loodusreservaadid ja vastava tähistusega sihtkaitsevööndid, s.h. ka kallasrajad), v.a. avalikud teed ja ametlikud matkarajad. Info [X-GIS 2.0 \[looduskaitse\] \(maaamet.ee\)](#)
- Üritusi korraldades, grupiga, hobusega, sõidukiga või õhusõidukiga (s.h. droonid) kaitsealale minnes peab kaitse-eeskirjast ([Riigi Teataja](#)) või [lennupiirangutega alade määrusest](#) uurima, kas selleks on ehk Keskkonnaameti luba vaja (*varu selle hankimiseks vähemalt paar nädalat*) ja kus täpselt liikuda tohib
- Kaitsealadel tohib tuld teha ja laagrisse jääda vaid selleks ette valmistatud ja tähistatud kohtades; ka väljaspool kaitsealaid tohib lõket teha ja laagrisse jääda maaomaniku ettevalmistatud ja tähistatud kohas või tema loal. Seega eelista samuti ettevalmistatud (nt. RMK puhkealadel) ja kindlasti ohutuid kohti ning peida lahkudes oma tegevusjäljed; eelista priimust vm. kaasaskantavat küttekeha. Maaomaniku nõusoleku ja muude piiranguteta võib vabalt telkida ainult väljaspool kaitsealaid karjamaal...
- Tarastatud eramaadele ja õuealadele tohib siseneda vaid kokkuleppel maaomanikuga
- Kalapüük on mõnel kaitsealal reguleeritud lisaks üldistele kalapüügi reeglitele ka kaitse-eeskirjaga, seetõttu veenduge enne püüki, mis on kaitsealal lubatud

Üldised juhised_2

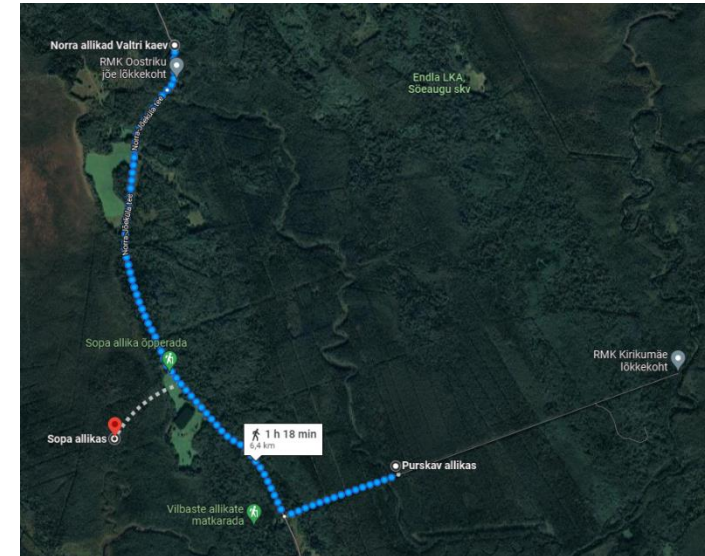

- Ära jäta endast loodusesse jälgi - prügi ja söök vii loodusest alati endaga kaasa
- Looduse kutse tulemused mata maha
- Lemmikloomi ei tohi loodusesse vabalt jooksma lasta
- Kui rajad endale varjualuse, siis likvideeri see lahkudes
- I ja II kaitsekategooria liikidele kehtib isendite kaitse – neid on keelatud kahjustada
- Pesitsusajal (märtsist septembrini) väldi lindude häirimist (s.h. maaspesitsevate lindudega aladel käimist); loomajajad jäta alati leitud kohta, ära neid puutu, vaid tagane vaikselt.
- Kui märkad vigastatud looma, siis määra võimalikult täpselt oma asukoht ja helista 1247 ning järgi saadud juhiseid
- Metsloomaga kohtudes jää rahulikuks ja eemaldu väärikalt
- Karjaaiad tuleb alati enda järel sulgeda
- Veendu, et sul on loastatavateks tegevusteks load kontrollile esitamiseks kättesaadavad ja esitatavad (ürituste load, liikumisload, kalastusload jne)

Soovitused

- Tutvu enne loodusesse minekut piirkonna ja selle vahetu ümbruse kaardi ning huviväärsustega
- Varu loodusesse minnes vett, mõni energiarikas näks ja laetud sidevahend
- Riietu ilmastikule vastavalt võimalikult kergelt, aga kihiliselt, ning kindlasti mugavatesse jalanõudesse
- Üksi loodusesse minnes anna kellelegi teada, kuhu lähed ja millal plaanid naasta
- Lastega loodusesse minnes tasub arvestada suurema ajavaruga ning eakohase marsruudiga
- Vaikselt liikudes näed ja kuuled rohkem
- Pigem pildista kui korja kaasa
- Loodusvaatluste andmebaas ootab alati huvitavaid tähelepanekuid kohatud liikidest 😊 <https://lva.keskkonnainfo.ee/>

Fotol: Pähklinäpp; Björn Schulz (= User [Bjoernschulz](#) on de.wikipedia) – selbst fotografiert von Björn Schulz

Infoallikad

- Info kitsenduste kohta [Maatüki kitsendused \(maaamet.ee\)](http://maaamet.ee) või [X-GIS 2.0 \[kitsendused\] \(maaamet.ee\)](http://maaamet.ee)
- Looduskaitsealused objektid (v.a. I ja II kaitsekategooria liikide leiukohad) [X-GIS 2.0 \[looduskaitse\] \(maaamet.ee\)](http://maaamet.ee)
- [Kaitsealad.ee](http://kaitsealad.ee) (s.h. [räätsaturismi hea tava](http://kaitsealad.ee))
- Huvitavad objektid:
 - pärandkultuur [X-GIS 2.0 \[parandkultuur\] \(maaamet.ee\)](http://maaamet.ee)
 - ristipuud [X-GIS 2.0 \[ristipuud\] \(maaamet.ee\)](http://maaamet.ee)
 - kultuurimälestised [X-GIS 2.0 \[kultuurimalestised\] \(maaamet.ee\)](http://maaamet.ee)
 - kohapärimused [X-GIS 2.0 \[kohaparimus\] \(maaamet.ee\)](http://maaamet.ee)
- Liikide määramiseks telefonis telefoniäpid [Siuts](http://siuts.ee) – eesti arendus lindudele; [BirdNet](http://birdnet.ee) – rahvusvaheline linnumääraja; [GoogleLens](http://google.com/lens) – kõigile liikidele
- Külastustaristu RMK rakendusest <https://loodusegakoos.ee/et> või RMK loodusegakoos äpp <https://rmk.ee/organisatsioon/rmk-mobiilirakendus>
- Keskkonnaameti kodulehel [Külastuskorraldus | Keskkonnaamet](http://keskkonnaamet.ee) ja [Kaitstaval alal tegutsemine | Keskkonnaamet](http://keskkonnaamet.ee)

Mis on tee?

- Ranna ja kalda piiranguvööndis või kaitsealusel loodusobjektidel loetakse **kaitsealusel objektidel ja veekogude piiranguvööndites sõitmiseks määratud teedeks kõik need, mis on tavamõistes tee tunnustega** (nt liiklemiseks ettenähtud rajatis või sõidukite pikaajalise liikumise tulemusena kujunenud pinnaste; teeks ei loeta mootor- või maastikusõiduki mistahes sõidujälgesid) **ja millele pole paigaldatud liikluskeelumärke, muid liikluskorraldusvahendeid või –tõkiseid**. Kui tõkis (nt. karjaaia tõttu) on avatav ja pole varustatud täiendava keelava infoga, võib tee kasutaja eeldada, et tõkise avamine ja sulgemine ning tee läbimine on lubatav (v.a. selgelt õuealale viiva tee puhul).
- Kaitsealusele objektile **jäät**e rajamine vajab ajutise ehitisena kaitseala valitseja seisukohta, kuid seda loetakse siiski sõitmiseks määratud teeks

Jalgsi ja loomaga liikumisel

- Väldi ka jalgsi liikudes pinnasekahjutusi ja ära roni järskudele nõlvadele või märga paika (nt. samblikuga luitenõlvad, allikate vesine ümbrus)
- Hobusega kaitsealadel liikumiseks veendu enne, kas ja kus see on lubatud; ka väljaspool kaitsealaid väldi teadaolevaid kaitsealuste taimeliikide kasvukohti
- Kodu- ja lemmikloomad peaks kaitsealadel liikudes alati rihmastatud olema, v.a. teenistus- ja jahikoerad tööd tehes
- Räätsade, suuskade vm. abivahenditega liikudes väldi pinnasekahjutusi (nt. kasuta ilma raudadeta räätsasid, ära liigu grupiga tihedas kolonnis)
- Drooni või muu õhusõidukiga kaitsealale minnes peab sageli olema luba, aga ka muidu ei tohi elustikku häirida (loomi lähedalt jälitada)

Foto: aliexpress.com

Sõidukiga liikumisel maismaal

- Väljaspool teid sõitmiseks on alati vajalik maaomaniku nõusolek, kaitsealadel ka Keskkonnaameti kooskõlastus; pargi sõiduk teemaa piires
- Mistahes sõidukiga kaitsealadel liikumiseks veendu enne, kas ja kus see on lubatud; kui vajad Keskkonnaameti nõusolekut, siis varu selleks vähemalt paar nädalat
- **Veekogude piiranguvööndis** (vt. kitsenduste kaarti ja LKSi erisusi) on **väljaspool teid mootor- ja maastikusõidukiga sõitmine keelatud**, v.a. päästetöödeks, riiklikuks seireks, kaitseala valitsemiseks, tiheasutusala haljastustöödeks, kutselise või harrastuskalapüügi õigusega isikul kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekogusse viimiseks, pilliroo varumiseks ja adru kogumiseks, maatulundusmaal metsa- ja põllumajandustöödeks või õiguspäraselt loastatud tegevuseks (nt. ehitamine, veekogude puhastamine jms)

Sõidukiga liikumisel veel ja jääl

- Avalikul ja avalikult kasutataval veekogul (s.h. jää) liiklemine on lubatud, kui seda ei piirata seaduse või muu õigusaktiga (nt kaitsealade kaitse-eeskirjad, piirirežiimi eeskirjad, KOVi, PPA, Päästeamet vm asutuse keeld). Mitteavalikul eraomandis veekogul liiklemiseks on vaja omaniku nõusolekut.
- **Mootorita** veesõidukid on enamusel veekogudel alati lubatud, v.a. kaitsealade liikumiskeeluga aladel ja mõnel kaitsealal Keskkonnaameti loal (nt. Endla LKA, Silma LKA, Matsalu RP)
- **Sisepõlemismootoriga** veesõidukiga võib liikuda üle 10 m laiusel vooluveekogul ja üle 100 ha suurustel järvedel + järvedel, millel on vähemalt 10 m laiune ühendus laevatatava veekoguga; elektrimootor on võrdsustatud mootorita veesõidukiga. Kaitsealadel ei pruugi kehtida!
- **Mootoriga** veesõidukid on kaitsealadel LKSi kohaselt keelatud, v.a. laevatatavatel veekogudel ja kaitse-eeskirja alusel teatud juhtudel elektrimootorid või sisepõlemismootori kaitseala valitseja nõusolekul (võib olla võimsuse ja kiiruse või sõiduki tüübi (nt. jetid, hõljukid vms) piiranguid)
- **Veekogude jääle tohib sõita vaid mööda olemasolevaid teid. Jääkattel tohib** (s.o. väljaspool jääteed) liikuda vaid omaniku loal, kui eraõigusliku isiku omandis olev veekogu ei ole määratud avalikuks kasutamiseks.

Loodussaaduste varumisel

- Ära rüüsta ega kahjusta loodusvarasid, vaid varu endale vajalikku võimalikult säästlikult ning märgatavaid jälgi jätmata
- Kalastamine ja jahipidamine on reguleeritud lubadega; kaitsealadel võib Keskkonnaameti luba vajada ka mõnede muude loodussaaduste varumine (nt. pilliroog). Marjade ja seente korjamine väljaspool liikumiskeelualasid on reeglina lubatud.
- Väldi tarastatud alasid, õuemaad ja selliseid paiku, kus sinu liikumine tekitab pinnasekahjustusi (nt järsud luitenõlvad, astangud)
- Ei tohi raiuda, vaid varu kütist maha kukkunud puidust (hagu).

Foto: Wikipedia.org

**Fred Jüssi on ütelnud, et kui tahad
näha midagi uut, külasta juba
käidud paiku! 😊**

Kauneid looduselamusi!

KESKKONNAAMET

Keskkonnaameti üldkontakt

info@keskkonnaamet.ee | 662 5999

Keskkonnarikkumisest või erijuhtumist
teata riigiinfo telefonile **1247**

Jälgi meid:

keskkonnaamet.ee

